Bacheloroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Håkon Eftedal

Hvordan påvirker inkludering og ekskludering i organisert idrett skolehverdagen til ungdommer i dag?

How does inclusion and exclusion in organized sports affect the school life of young people today?

Bacheloroppgave i LGU53002
Veileder: Oddveig Storstad
Mai 2019

NTNU
Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

Sammendrag: 1
Summary: 2
Innledning: 2
Bakgrunn for valgt problemstilling: 3
Metode: 4
Litteraturstudie som metode: 4
Tradisjonell litteraturstudie: 4
Systematisk litteraturstudie: 5
Begrunnelse for valgt metode: 5
Søkeprosessen: 5
Sosiale og økonomiske forskjeller: 6
Sosial reproduksjon: 9
Minoriteter og idrett 10
Integrering 11
Identitet 12
Tilhørighet: 14
Idrettens betydning for sosial tilhørighet 15
Idrett og skoleprestasjoner: 17
De som faller utenfor 19
Kriminalitet 20
Overvekt 20
Avslutning 21
Litteraturliste: 21

Sammendrag:

Jeg har valgt å skrive en tradisjonell litteraturstudie der problemstillingen lyder som følger: Hvordan påvirker inkludering og ekskludering i organisert idrett skolehverdagen til ungdommer i dag? Jeg har valgt å ta for meg integrering og inkludering, identitet, tilhørighet og skoleprestasjoner, samt hvilken rolle sosiale og økonomiske forskjeller spiller når jeg snakker om skolehverdagen til ungdommene. Jeg tar for meg idrett som en arena for integrering, der jeg bruker både Stortingsmelding 26 (Kulturdepartementet 2011-2012) og Strandbu mfl. (2011). Jeg bruker både LK06 og Arnesen (2006) når jeg skriver om identitet, samt boken *Ungdom og idrett* av Seippel mfl. (2016) når jeg snakker om idrett og skoleprestasjoner, og om sosiale og økonomiske forskjeller. Noen sentrale funn er at barn som kommer fra lavinntektsfamilier ofte forlater idretten på grunn av kostnader, og at det viser seg at det er en sosial reproduksjon av forskjeller i samfunnet. Jeg viser også til at sosialt utsatte barn fra lavinntektsfamilier oftere faller utenfor og kommer inn i rus, kriminalitet og tidlig graviditet. Vi ser også at det er sprikende forskning på hvor mye fysisk aktivitet har og si på skoleprestasjoner.

Summary:

I have chosen to write a traditional literature study where the topic question is as follows: How does inclusion and exclusion in organized sports affect the school life of young people today? Then I choosed to include integration and inclusion, identity, belonging and school performance, as well as the role that social and economic differences play when I talk about school life for the youth. I will talk about sports as an arena for integration, where I use both parliamentary report 26 (2011-2012) and Strandbu et al. (2011). I use both LK06 and Arnesen (2006) when writing about identity, as well as the book *Ungdom og idrett* by Seippel et al (2016) when I talk about sports and school performance and social and economic differences. Some key findings I have found are that children who come from low-income families often fall from sports because of costs, and that it turns out that there is a social reproduction of differences in society. I also point out that socially vulnerable children such as low-income families often fall outside and enter into intoxication, crime and early pregnancy. We also see that there is widespread research on how much physical activity has and say in school performance.

Innledning:

I denne oppgaven har jeg valgt å gjøre en litteraturstudie der problemstillingen min er: Hvordan påvirker inkludering og ekskludering i organisert idrett skolehverdagen til

ungdommer i dag? I betydningen av skolehverdagen velger jeg å ta for meg integrering og inkludering, identitet, tilhørighet og skoleprestasjoner, samt hvilken rolle sosiale og økonomiske forskjeller spiller.

I den nyeste Ungdata-undersøkelsen sier 93% av alle barn og unge som svarte at de har vært med i organisert idrett gjennom oppveksten. (Fredheim, 2017) Rundt halvparten av elevene på ungdomsskolen trener i et idrettslag minst en gang i uken og over 1/3 av disse trener minst tre ganger i uken. Det er ingen andre frititsaktiviterer som er i nærheten å være like store som idretten (Solenes & Strandbu, 2007, s. 159)., og idretten er en viktig arena for integrering, inkludering, sosialisering, identitetsskaping og der man kan møtes uavhengig av hvilken sosial klasse man kommer fra. Men det er ~~et~~ store sosiale og økonomiske forskjeller i idretten i dag. Selv om det blir jobbet mye med å gjøre idretten for alle, så er man ikke helt der i dag. Mange detter ut av idretten i ungdomsårene på grunn av at det blir for dyrt å drive med den organiserte idretten. Men kan det også være andre grunner til at man blir ekskludert fra idretten? Og hva skjer med disse som ikke deltar i idretten, og hva går de glipp av? Dette er noe av det jeg skal ta for meg i oppgaven, der jeg hele veien vil trekke det inn mot hva det har å si for skolehverdagen til disse ungdommene.

Jeg vil også trekke inn minoriteter og deres idrettsdeltagelse, der jeg først tar for meg statistikk på deltagelse og grunner til hvorfor noen ikke er like aktive som majoriteten her til lands. Videre vil jeg ta for meg ungdomsidretten som en arena for inkludering og integrasjon, der man på kryss og tvers av sosiale, kulturelle og økonomiske skillelinjer stifter bekjentskaper og vennskap. (Kjellemyr, 2015s.16) Deretter kommer litt om hvordan idretten kan være med å forme oss som mennesker ved identitetsutvikling, tilhørighet og ved å skape sosiale nettverk. Deretter nærmer vi oss en avslutning, der jeg først tar for meg hva idretten gir til de som er med og hva de som er ekskludert mister, før jeg tar for meg hvilke problemer som kan oppstå når man faller utenfor idretten. Så til slutt vil jeg komme med en konklusjon på problemstillingen.

Bakgrunn for valgt problemstilling:

Jeg har et stort engasjement for barn og idrett, Jeg er fotballtrener, fotballspiller og jobber i en fotballfritidsordning for barn, og hadde lyst til å finne ut mer om hvordan det å være med eller ikke være med i idrett når man er ungdom påvirker skolehverdagen. Målet mitt med denne problemstillingen var å finne ut om man kunne gi barn en bedre hverdag med å holde på barn lengre i idretten, eller om de får like mye ut av å ikke være med i den organiserte idretten.

Metode:

Litteraturstudie som metode:

Ved å bruke litteraturstudie som metode så benytter man seg av eksisterende forskning og litteratur om et valgt tema. Utfordringen med denne metoden er å finne relevant forskning og å sikre seg at forskningen holder et høyt nivå og er av nyere dato. Litteraturstudie er en søkestrategi for å studere litteratur som finnes rundt ett valgt forskningstema, på en omfattende måte. Det finnes to forskjellige måter å gjøre dette på, det er en tradisjonell og systematisk litteraturstudie. (Litteraturstudie som metode, 2018) Forskjellen på en litteraturstudie og en empirisk studie der man bruker labdata, intervjuer osv, er at man i litteraturstudiet bruker litteraturen man har funnet som data. Det betyr at de søkene og kildene jeg finner blir datamaterialet jeg bruker i min oppgave. (Litteraturstudie som metode, 2018)

Tradisjonell litteraturstudie:

En tradisjonell litteraturstudie har til hensikt å få en bred forståelse og oversikt over hele feltet/temaet man har valgt, der man søker etter å få med seg hele bildet. Når man skal planlegge og finne studier som man skal gå videre med så prøver man seg frem og utforsker hva som finnes, man søker opp, man prøver ut, finner en studie man liker og følger tråder/litteraturhenvisninger videre til man skaffer seg en god bank av studier man vil bruke. Man gjør et målbevisst utvalg, du velger de som du synes passer ditt tema og din problemstilling. Her må man selvfølgelig også bedrive kildekritikk, men der den systematiske litteraturstudien krever sjekklister for kvalitetssjekk, så er kildekritikken lagt til deg som forfatter sin helhetsvurdering. Når man kommer til slutten av oppgaven og det er tid for å analysere og lage sammendrag så vil man i en tradisjonell litteraturstudie sammenlikne og drøfte hva man har funnet i tidligere litteratur. (Jesson, Matheson and Lacey, 2011.s,105)

Systematisk litteraturstudie:

Til forskjell fra den tradisjonelle litteraturstudien så vil den systematiske ha et smalt tema, som er svært godt definert med forskningsspørsmål og problemstilling. Dette fører også da til at man har et smalt fokus på valgt problemstilling. Der den tradisjonelle studien er mer "prøv og feil"/"søk og finn" så er det større krav til en gjennomsiktig prosess i den systematiske, Du dokumenterer fremgangsmåten du har brukt, slik at man kan følge den fra start til slutt. Når man skal finne tidligere litteratur og studier så stiller man her også strengere krav til søk etter «alle» studier, der du på forhånd har valgt ut krav til de studiene du skal ha med. Som jeg skrev over så krever den systematiske studien en sjekkliste for kvalitetssjekk på kildekritikk, og man må ha med et metodekapittel som kan etterprøves. Avslutningsvis i studien så har man analyse og sammendrag i tabellformat og med korte oppsummeringer. (Jesson, Matheson and Lacey, 2011.s105)

Begrunnelse for valgt metode:

Jeg har valgt å skrive en litteraturstudie om hvordan inkludering og ekskludering fra idretten påvirker skolehverdagen til ungdommer. Grunnen til at jeg velger litteraturstudie er fordi jeg vil finne ut hvor mye data som finnes i eksisterende litteratur, og om det finnes hull i tidligere forskning som jeg senere i en masteroppgave kan gå nærmere inn på og undersøke videre. Ved å gjøre en litteraturstudie fremfor en empirisk studie så bygger jeg oppgaven min på tidligere forskning med et teoretisk perspektiv og en grunnmur som allerede finnes, der jeg vil prøve å oppsummere kunnskap og se om jeg finner mangler ved tidligere forskning. Jeg produserer ny kunnskap på grunnlag av tidligere data og forskning, der jeg ikke trenger en direkte tilgang til respondenter. Jeg har og valgt en tradisjonell litteraturstudie på grunn av omfanget på oppgaven. Om jeg skulle gjort en systematisk studie så ville dette krevd langt mer plass enn hva jeg har til disposisjon i denne oppgaven. En litteraturstudie kan være fornuftig, men likevel finnes det mulige ulemper. Selv om det finnes masse litteratur der allerede, så er det ikke sikkert at den er bra eller passer mitt formål, slik at jeg ikke alltid kan få min egen vinkling. Det er også viktig å passe på at man ikke bare leter etter bekreftelser på det man allerede tror når man leter etter litteratur, slik at man ikke overser funn som kanskje ikke passer helt inn med det man allerede tror.

Søkeprosessen:

Litteraturen jeg har valgt å begrense meg til er på norsk og engelsk, men med et vidt spenn på utgivelsesår. Jeg har brukt databasen til Bibsys, Google Scholar, Oria og rene Google-søk. Søkeordene jeg har brukt har vært «idrett og skole», «skolehverdagen i Norge», «sosiale

forskjeller i idrett», «klasseskille idrett», «idrett og identitet», «tilhørighet», «minoriteter og idrett», «ekskludert fra idrett» og «unges deltagelse i idrett påvirker skole deltagelse». Disse søkene ga meg mange treff i alle databasene og jeg har valgt ut studiene, litteraturen og forskningen jeg mener passer min oppgave best. Videre har jeg lest disse og gått videre på litteratur som disse oppgavene henviser videre til og har også brukt disse i oppgaven min.

Sosiale og økonomiske forskjeller:

Gulløy, Andersen, Seippel, Strandbu og Dalen (2017) skrev en artikkel i *Norsk sosiologisk tidsskrift* om «Ungdom, idrett og klasse: fortid, samtid og fremtid» der de tar for seg den klassebaserte rekrutteringen til ungdomsidrett de siste 60 årene. Hovedfunnene i artikkelen viser at mens det var store klasseforskjeller i idrettsaktiviteter for 60 år siden, så finner man ikke disse funnene i forskning fra 1980- og 1990-tallet og heller ikke tidlig 2000-tallet. Men de skriver også «Derimot har vi vist, med ulike målemetoder som en mulig feilkilde, at det er tegn til tydeligere forskjeller i senere studier.» (Strandbu, 2017)

I artikkelen ~~så~~ viser de til Ung i Norge-undersøkelsene som viser at i 1992 så var det ingen sammenheng av signifikant betydning mellom klasse og medlemskap i idrettslag. Videre i 2002 så viser undersøkelsen «en liten underrepresentasjon av ungdom med foreldre fra arbeiderklasse og i gruppa lavere funksjonærer» (Strandbu m.fl. 2017).

> «Forskjellene i idrettsdeltakelse forklares i Hevas-undersøkelsen fra 2014 med kostnader og «sosial arv»: Foreldre har ulike muligheter til å betale kontingenter, reiser, utstyr mm. I tillegg «arver» ungene aktivitetsmønster fra foreldrene; foreldre med høy utdanning er selv mer aktive og engasjerte i idrett. Til sist trekker forskerne i HEVAS fram praktisk tilrettelegging, psykologisk støtte og oppmuntring fra engasjerte foreldre som en mulig forklaring (Samdal et al., 2016).» (Strandbu mfl. 2017)

Forskerne fra NIH peker på tre forskjellige grunner for at idretten i dag blir mer og mer ekskluderende. En av grunnene er økte kostnader, idretten er rett og slett for dyr for mange. Med treningsavgifter på flere tusen kroner, innkjøp av utstyr og reiser så blir det for dyrt for de fleste lavinntektsfamiliene. Dette fører til et klasseskille i idretten der de som har råd kan være med, mens de som ikke har råd blir utestengt fra idretten. Vi kan også se på interne

klasseskiller innenfor idrett, der du har klubber som tar store summer i treningsavgifter mot de klubbene som har lave treningsavgifter. Dinside.no la ut en sak i 2017 som viser prisforskjeller på utvalgte klubber i Norge der Lyn, som er den dyreste, tar 6500 kr fra ungdom som vil spille fotball, mens Gneist, som ligger utenfor Bergen, er den billigste og tar 2300 kr. (Sørdal, 2017) 7 år tidligere hadde også DN en lignende sak:

> «I 2010 beregnet Dagens Næringsliv at idrettsdeltakelse koster mellom 20 000 – 300 000 kroner for en 14-åring på konkurransenivå. Bergens Tidende estimerte i 2015 kostnader forbundet med idrettsdeltakelse for barn i 10-årsalderen til å variere mellom 3 000 og 20 000 kroner (Næss, 2015).» (Strandbu 2017)

Dette viser til at om man vil satse på idrett og drive med konkurranser så vil barn fra lavinntektsfamilier falle ifra på grunn av de store kostnadene det vil være å på samme konkurransenivå som de andre du konkurrere mot. Og man konkluderer med at fotballen og idretten har en veg å gå for å være en idrett for alle uansett økonomi. (Lunde, 2017)

Grunn nummer to som forskerne peker på er profesjonalisering av idretten. I tillegg til at det er blitt økte kostnader med idrett så har den også blitt mer seriøs og det har blitt mer «proft». Det blir hentet inn skolerte trenere, det blir stilt større krav til kunnskap, utstyr og høy innsats. Dette gjelder både for enkeltindividene, men også for klubbene. De må da bruke mer penger, noe som betyr at de trenger mer penger inn, som i stor grad hentes fra medlemmene. Det blir bare større krav til bedre utstyr, for eksempel i ski så må du ha flere par skøyteski og et flere par klassiskski, pluss smøring, treningsavgift og samlinger. For en satsende junior kan denne summen komme opp i 65 000 kr. (Ertesvåg, Hagen & Hansen, 2016)

Med mer profesjonalisering så kreves det mer tid fra hver enkelt utøver, noe som også betyr at foreldre må være mer involvert. Dette fører oss over til en tredje grunn for ekskludering i idretten, nemlig foreldreinnsats. Der det blir flest nye medlemskap er blant de under seks år, der foreldrene selvfølgelig må bidra for å komme seg til/fra treninger og kamper. (Strandbu, 2017). I artikkelen «Ungdom, idrett og klasse» fra NIH ~~så~~ viser de til en studie gjort av Stefansen fra 2016 om at foreldrenes involvering i tenåringers idrettsaktivitet har økt. De viser også til studier som er gjort i Nord-Amerika og i europeiske land om at det er middelklasseforeldre som får barna inn i «enriching activities» som idrett kan være. (Dette gir oss ikke et svar på om det er slik i Norge). Om man krever mye involveringer fra foresatte så

kan man tenke seg til at dette kan treffe middelklassen i større grad en arbeiderklassens foreldreskapskultur.

Norges Idrettsforbund, NIF, jobber hele tiden for å gjøre idretten for alle. «*En åpen og inkluderende idrett* er valgt som hovedutfordring for nåværende idrettspolitikk. Denne utfordringen har blant annet til hensikt å gi *flere barn, ungdom og voksne et bedre tilbud* og *prioritere grupper som ikke finner seg til rette i idrettslagene* (NIF 2007).» (Aspvik & Ingebrigtsen, 2010. s,10) Og NIF viser selv til «deltagelse i frivillige organisasjoner» fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. (Idrettsforbundet, *økonomi som barriere*). Denne rapporten fant ut at 34% av barn fra lavinntektsfamilier (under 345 000kr i inntekt) var med i et idrettslag, mot 55-61% av barn fra familier på en inntekt over 345 000kr var aktive i et idrettslag. Dette viser at det er en klar sammenheng ved at lavinntektsfamilier er mindre representert i idrettslag og -aktiviteter.

Et veldig godt og tydelig eksempel på akkurat dette kommer fra skimiljøet, der vi vet det er store kostnader om man skal være med i konkurranser og måle krefter. Om vi skrur tiden godt tilbake i tid så var de fleste langrennsløperne fra bygda og jobbet i skogen, mens nå er nesten halve landslaget i langrenn fra Oslos vestkant. Dette er noe vi kan tolke som at det allerede har skjedd et klasseskille innenfor langrenn. (Jacobsen, 2018)

Det blir jobbet hardt med å tilrettelegge for norsk idrett både i Norges Idrettsforbund og politisk med å gjøre idretten mer inkluderende, ved å gjøre idretten billigere. Vi ser med et raskt søk på «idrett og klasseskille» på Google at nettaviser som NRK.no VG.no, TV2.no med flere viser til at det er et klasseskille i barneidretten. Det kommer frem mange historier der foreldrene ikke har råd til å ha barna med på idrettsaktiviteter. Vi har 100 000 barn som kommer fra det som blir kalt lavinntektsfamilier, der betalingsevnen går ut over barnas muligheter til å være med på idrettsaktiviteter. (Bufdir, 2017) Barnefamilier sine inntektsforskjeller har økt siden 2000, og det har bare blitt flere og flere barn som lever ~~i~~ med foreldre med lav betalingsevne siden 2011. Dette fører til at barn av enslige forsørgere eller barn med innvandrerbakgrunn sliter med å kunne betale treningsavgifter, bidra til

bortekamper, være med på cuper osv. Noe som fører til et klasseskille i idretten (Strandbu, 2017)

Enjolras og Wollebæk gjorde en undersøkelse om hvordan de sosiale forskjellene i idrettsdeltagelsen hos voksne var. De fant ut at personer som var i de høyere sosiale lagene, personer med høy inntekt, høy utdanning, fulltidsstilling og god helse har mye større sannsynlighet for å være aktive i et idrettslag enn personer i de lavere sosiale lagene. (Aspvik & Ingebrigtsen 2010, s. 10-11) Og om vi ser på rapporten til Sandbæk (2008) så faller ikke eplet langt fra stammen. Barn som er i de lavere sosiale lagene og da i lavinntektsgruppen har en lavere deltagelse i idrettslag enn kontrollgruppen hun brukte. Dette kan vi kalle sosial reproduksjon.

Sosial reproduksjon:

Sosial reproduksjon er et begrep som kommer fra Bourdieu sin forskning. (Bæck 2011. s,420) Der fant han ut at man blir som foreldrene sine i stor grad, både på grunn av den økonomiske situasjonen man sto i, men også på grunn av det kulturelle. Bourdieu mener at ikke bare økonomien skal være med å fortelle oss hvilken sosial klasse mennesker befinner seg i. Det handler også om det kulturelle og livsstiler, altså en kulturell kapital, som handler om elevenes ferdigheter, kunnskap, verdier og oppfatninger som blir utviklet i hans sosialiseringsarena, noe som igjen påvirker elevens samhandling på skolen. (Krange & Strandbu, 2004. s, 58) & (Aagre, 2016. s. 38) Bourdieu mener at jo mer kulturell kapital man besitter, jo lettere er det å forstå skolens koder og lykkes i systemet. Og hovedkilden til kulturell kapital, den får du fra dine foreldre. Tall fra SSB viser at elever av foreldre med høy utdanning har bedre skoleprestasjoner enn barn av foreldre med lavere utdanning. (Ekren, 2014) Dette viser at hva dine foreldre gjør også har noe å si for deg som elev, for privilegerte elever tar med seg kunnskap og hjelp hjemmefra som ikke barn fra familier med lav utdanning. (Seippel mfl. 2016. s, 253)

Vi ser også i denne rapporten fra Sandbæk (2008) at det er forskjeller innenfor denne gruppen med lav inntekt. Innvandrere og de ikke-vestlige deltar mindre enn de norske/vestlige i idrett. Dette tar også «Krange og Stranbu for seg i 2004 og Klomsten i 2006», (Aspvik & Ingebrigtsen, 2010, s 12). Her finnes det også flere studier som tar for seg barn og ungdom med flerkulturell eller fremmedkulturell bakgrunn. Ingebrigtsen og Aspvik (2010) trekker

også inn *Børns fysiske aktivitet i skole og fritid (*Andersen m.fl.2008.*).* Her finner Andersen ut at sosialt utsatte barn både hadde en annen opplevelse av deltagelsen og en lavere idrettsdeltagelse enn kontrollgruppen. Sosialt utsatte barn blir i undersøkelsen til Andersen m.fl. (2008) definert ut fra at de oppfyller minst to av tre av disse kriteriene:

> «1. Barnets mor har højest fuldført 10. klasse
> 2. Barnets forældre er marginaliserede fra arbejdsmarkedet enten via førtidspension eller ved at være arbejdsløse og samtidig have haft arbejdsløshedsperioder inden for mindst tre af de fireforudgående år
> 3. Barnets forældre lever ikke sammen.»

Minoriteter og idrett

Vi ser ved NOVAs Ung i Norge-undersøkelse i 2007 (Stortingsmelding 26,kulturdepartementet 2011-2012) at det er liten forskjell på idrettsdeltagelse blant minoritetsgutter og majoritetsgutter. Men blant minoritetsjentene er det veldig få som er aktive. Der 42% av minoritetsguttene er aktive i idrett er bare 16% av minoritetsjentene aktive i organisert idrett. Men vi kan se at minoritetsungdom oftere oppgir som grunn at de sluttet med idrett for å bruke mer tid på skolearbeid. Dette kan det være mange grunner til, for eksempel på grunn av vansker med skolearbeid eller større press hjemmefra til å gjøre det bra på skolen.

Selv om det er marginalt mindre gutter med minoritetsbakgrunn som er aktive i den organiserte idretten, så er disse også ofte aktive utenfor denne idretten. De driver med egenorganisert fysisk aktivitet og uorganisert utenfor idrettslag. Også her er jentene lite aktive. I Stortingsmelding 26 (Kulturdepartementet 2011-2012) så kommer de med en mulig årsaksforklaring:

> « … En mulig årsaksforklaring er at minoriteters ulike grad av deltakelse i organisert idrett ikke bare dreier seg om direkte føringer fra foreldre og andre i minoritetsmiljøene, men også om dypt sosialiserte og kroppsliggjorte motivasjoner og kjønnsidentiteter. Dette gjelder spesielt for enkelte grupper minoritetsjenter. Funn kan tyde på at minoritetsjenters lave deltakelse i organisert idrett ikke bare dreier seg om direkte restriksjoner fra foreldre og andre i minoritetsmiljøene, men også om bekymringer knyttet til å sende unge jenter med fremmede voksne. (Strandbu, Å; Idrett, kjønn, kropp og kultur, NOVA Rapport 10/06)»

I undersøkelsen fant man også ut at majoritets- og minoritetsungdom har ca. de samme motivene for å være aktive i idrett, eneste forskjellen var at minoritetsungdommen sluttet med idrett for å bruke mer tid på skolearbeid. Videre så kan man tolke det dithen at økonomi er en viktig faktor i minoriteter sin deltagelse i organisert idrett. Mennesker med kort botid i Norge spesielt kan stå i en trang økonomisk situasjon, der minoritetsbefolkningen i snitt har lavere utdanning og inntekt fra før. En annen faktor kan være frivillighetsprinsippet vi har her i Norge og norsk idrett. Vi elsker frivillighet, og idretten er bygd opp med frivillighet og er helt avhengig av det. Er du medlem i et idrettslag her til lands, er det som regel en forutsetning at du må delta med dugnader, ta på deg verv i klubben eller lignende. Dette kan være nytt og fremmed for mange innvandrerforeldre, som kanskje ikke kan språket veldig godt eller føler seg ukomfortabel med dette. (Stortingsmelding 26, kulturdepartementet, 2011-2012)

Integrering

For mange av våre nye landsmenn så er den norske idrettsmodellen, frivillighet og dugnader noe som er helt nytt for dem. Det å delta i et idrettslag og sosialiseres rundt dette er noe de fleste av disse ikke har vært med på før. Idrettslagene trenger medlemmer, de trenger et mangfold og de trenger engasjerte frivillige, mens for mange av minoritetene så er det en fin måte inn i samfunnet på. Det å være med i idretten kan øke den sosioøkonomiske statusen til de som er med, men det er også flere positive sider med å være med for den enkelte som er ny i landet. Lagidretter spesielt er en arena der man kan lære seg språket utenfor skolebenken. Mange snakker norsk på skolen, men når de kommer hjem så blir det snakket et annet språk, derfor kan idretten hjelpe på språktreningen ved at man må bruke språket. Dette gjelder både for foreldre og utøver.

Noe annet som er positivt ved å være med i idretten for innvandrere er å bli kjent med sitt nærområde og få en følelse av tilhørighet og kunne være med å delta i lokalmiljøet. Dette fører også til en god integrering av innvandrere siden lokalmiljøet blir kjent med denne familien eller disse personene. Ved å delta i idrett så skaper du også sosiale nettverk som gjør at du kan unngå ensomhet og eksklusjon, noe jeg kommer mer inn på senere i oppgaven. Det å skrape bort skillelinjene, bli kjent og lære seg kultur og religion vil være en god integrering av innvandrere.

Det finnes også forskning som viser at: ««Innvandrer som har norske venner og deltar i frivillige organisasjoner, har langt høyere sysselsetting enn innvandrer uten slike nettverk.»

(Temahefte, Distriktssenteret, side 27).» (Barsnes, 2018) Dette viser at det å delta og bli inkludert i den organiserte idretten gir deg større sjanser for å skaffe deg jobb, ved at du skaper deg et nettverk av personlige kontakter.

Idretten skal lære opp unge mennesker i demokrati, den skal styrke den fysiske fostringen mot et mål om aktivitet livet ut og en bedre helse, men den skal også være et sted for integrering, inkludering og en sosial møteplass for alle. (Bakken & Strandbu 2007) Den skal være et sted der barn med minoritetsbakgrunn, barn fra ressurssvake hjem og barn fra ulike sosiale klasser kan møtes. I Stortingsmelding 26. (Kulturdepartementet 2011-2012, s 14) står det at idretten skal være med på å utvikle og opprettholde en arena for inkludering. Den viser til at idretten både med aktivitetene og det felleskapet som er der for alle, gir minoriteter eller sosialt utsatte barn en port inn til det norske storsamfunnet. Idrettslagene har en betydelig rolle i inkluderingen av mennesker uavhengig hvilket land du kommer fra, hvilken religion du har, hvor ressurssterke foreldre du har eller hvor i landet du bor. Når det er en så stor prosentandel som har vært innom et idrettslag så viser dette at disse klubbene er en arena, nesten på lik linje som skolen, der integrering burde stå høyt i fokus.

Den organiserte idretten huser de fleste barn og unge i Norge, og selv om det er mange som faller av idretten når de blir eldre så er den organiserte idretten sammen med skolen de viktigste sosiale møteplassene. Seippel, Strandbu & Sletten (2011) skriver at siden idrettslagene har med medlemmer fra mange sosiale lag så er idretten viktig for den samfunnsmessige integrasjonen. Idretten kan viske bort skillelinjene ved å bli kjent på tvers av disse, og man kan styrke de sosiale nettverkene man allerede har. De påpeker også at for ungdommene så handler integrasjonen i idretten om venner og å bli kjent med nye, men også om at deltagelsen kan gi mennesker en lokal tilhørighet, trening i demokratisk medbestemmelse og som en inngang til å ta større engasjement samfunnsmessig. (Seippel, Strandbu & Sletten, 2011)

Identitet

Vi kan se i læreplanen som kom i 2006 så skulle skolen: «stimulere elevene og lærlingene/lærekandidatene i deres personlige utvikling og identitet, i det å utvikle etisk, sosial og kulturell kompetanse og evne til demokratiforståelse og demokratisk deltakelse» (Oppl.l. § 1-2 og læreplanverkets generelle del).

Lacan (1966/1977) så på identitet som noe vi får eller skaffer oss i samhandling i andre, eller noe vi påtar oss. Mens Foucault (1988) hevdet at utviklingen av identitet, eller hvordan mennesker blir subjekter, foregår gjennom kulturen, samfunnet og de sosiale gruppene de tilhører, ved de muligheter de tilbyr eller tvinger på dem. Og Mead (1934/1974) forklarer identitet som noe som formes gjennom samværet med nære relasjoner og betydningsfulle andre

Vi kan kjenne oss igjen i disse tolkninger av identitet i skolen og idretten. I skolen så ser vi elev og lærer som to roller som utvikles kontinuerlig, der man starter på skolen som en elev, men utvikler seg som elev konstant ettersom man lærer normene og reglene sammen med andre. Dette kan vi se i idretten også, her er skolearenaen og idrettsarenaen to viktige arenaer for identitetsutvikling. Elevene eller barn i idrett starter og utvikler identiteten kontinuerlig gjennom den sosiale arenaen han eller hun er på. Dette vil si at en elev som går på fotball mot en som ikke er med på noe organisert fritidsaktivitet vil kunne utvikle identiteten sin på en helt annet grunnlag, på grunn av de sosiale nettverkene man er i og de normene man lærer seg på arenaen. (Arnesen, 2004. s, 71)

Identitetsutvikling har å gjøre med læring innenfor felleskap med andre. Felleskapet har betydning for utvikling av ansvarlighet, gir grunnlag for kontroll over eget liv og for forståelse og omsorg av andre. Identitetsskapende prosesser i skolen og idretten bringer frem det som gir grunnlag for både å styrke felleskapet og utvikle hierarkier og sosial utskillelse. Vi blir noen sammen med andre og i motsetning til andre. (Arnesen, 2004. s, 72)

Skolene skal følge læreplanene som er en del av opplæringsloven, og som jeg skrev øverst i dette delkapittelet så står det at man skal stimulere elevenes personlige utvikling og identitet, ved å utvikle både sosial og kulturell kompetanse og bli dannede samfunnsborgere. Idretten generelt har ikke samme styringsplan som det skolen har, men vi ser at barn i idretten utvikler

sin identitet og utvikler seg som individer i et sosialt nettverk og i samhandling med andre, der de både er innom sosial og kulturell kompetanse. De lærer seg også normer og verdier for å bli dannede samfunnsborgere.

Tilhørighet:

Om vi beveger oss over til idrett og tilhørighet så ser vi at dette har mye å si for elevenes psykologiske velvære. Det er enighet om at organisert idrett fremmer trivsel, velvære og sosialt samspill, og det er alle faktorer som spiller inn på det psykologiske velværet til barn og unge. Og det å være med i et organisert idrettslag kan vi si med stor sannsynlighet gir barn en følelse av opplevd tilhørighet. Forskning viser at opplevd tilhørighet gir en negativ korrelasjon til risikofaktorer, som: mindre problematferd som rus, tidlig graviditet eller dårlige skoleprestasjoner. Australsk forskning viser at de som deltok i klubbidrett hadde bedre fysisk og sosial fungering, mental helse og var mer tilfreds med livet, i forhold til de som trente individuelt. Grunnen til dette kan være den sosiale tilknytningen, sosial støtte og selvtillit. (Safari, 2016).

Om vi ser på det motsatte av tilhørighet, altså ensomhet, så er dette noe som ofte har blitt assosiert med depresjon, angst, sosial angst og fysiske plager. Mens tilhørighet kan sies å være en behandling for disse plagene, så er ensomhet noe som kan videreutvikle og opprettholde disse plagene. Mennesker som sliter med ensomhet og det å bli ekskludert har en høyere risiko for selvmordstanker, rus,- og alkoholmisbruk. Mugula Chris Safari (2016. s5-6) viser til mye tidligere forskning på dette feltet i sin masteroppgave.

For å minske følelsen av ensomhet blant barn og unge så kan vi se at det er en korrelasjon i det å føle en sosial støtte fra andre i en aktivitet og minske følelsen av ensomhet. Det sosiale med å være med i organisert idrett kan altså være en stor faktor for å minske ensomhet i samfunnet. Å føle en tilhørighet til en sosial gruppe og å skape et sosialt nettverk vil gjøre deg mindre utsatt for å være i risikogruppen for rus, tidlig graviditet og lignende. Safari (2016) skriver om en norsk undersøkelse fra Haugen i 2013 som viser at de som deltok i organisert idrett hadde en lavere grad av ensomhet enn de som ikke deltok.

Jeg vil også trekke inn Maslows behovspyramide her. Denne pyramiden (se figur 1) starter med fysiologiske behov, så kommer trygghetsbehov, sosiale behov, annerkjennelse og selv-realisering øverst. Teorien til Maslow går ut på at man først må oppfylle fysiologiske behov, før man kan oppfylle trygghetsbehovet, så kan man oppfylle de sosiale behov man har også videre. Han mente også at de tre nederste punktene var såkalt mangelbehov, altså om man ikke hadde oppfylt disse tre så kan du ikke gå videre til vekstbehovene som er de to øverste. Dette vil si at om man ikke opplevde en følelse av tilhørighet i dine sosiale behov så kunne du heller ikke gå videre til annerkjennelse eller selv-realisering. Vi mennesker trenger tilhørighet og det er et iboende menneskelig behov vi har, vi trenger å få en følelse av omsorg og at noen bryr seg genuint om oss. (McLeod, 2007)

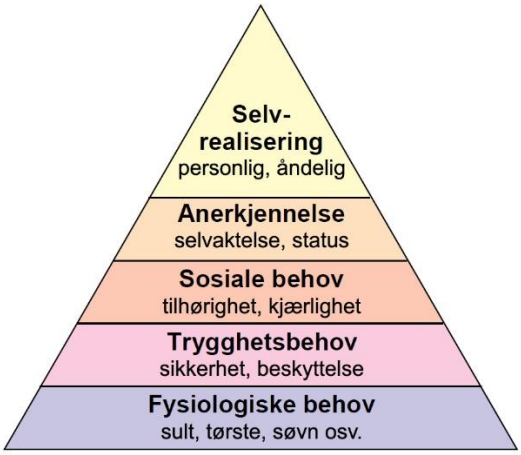

Fig. 1. Maslows behovspyramide. Opphavsmann: Bjørn Norheim. Hentet fra: https://ndla.no/subjects/subject:12/topic:1:183846/topic:1:183860/resource:1:85351

Idrettens betydning for sosial tilhørighet

I boken *ungdom og idrett* av Seippel mfl. (2016. s, 118) så viser de til en studie av Smette fra 2015 som viser at de sosiale nettverkene som gutter i tiende trinn hadde fra fotballen overlappet mye med de sosiale nettverkene disse guttene hadde på skolen. Identiteten til guttene på skolen var også preget av at de spilte fotball. Gjennom fotballen så fikk guttene i undersøkelsen en trygg arena på skolen på grunn av at de hadde en plass i elevfelleksapet de var tilfreds med og de hadde mange likesinnede som de tilbringer mye tid sammen med, som førte dem til en rolle der de kunne være flinke og seriøse på skolen. Der noen som ikke hadde

dette felleskapet, funnet denne identiteten, eller ikke funnet sin plass i klassen, ville kunne fått stemplet som «nerd» ved å være flinke og seriøse på skolen. Undersøkelsen tar også for seg hvordan jentene i disse klassene hadde sosiale nettverk på og utenfor skolen. Der guttene hadde felleskap utenfor skolen med fotball, så hadde ikke jentene det samme, noe som førte til at de måtte bruke klassen som base for å bygge vennskapsgrupper. Disse gruppene ga ikke jentene en like trygg rolle i elevfelleskapet, noe som kunne føre til at jentene kunne være like flinke og seriøse på skolen som guttene som spilte fotball, men få stemplet som «nerd».

Dette er selvfølgelig ikke kun et skille mellom kjønn. Det å ha en felleskapsarena utenfor skolen som en idrettsarena er også er viktig i skolen. For eksempel så er det mange jenter som finner seg et felleskap ved å spille håndball, som da gir de sosiale nettverk utenfor skolen som de drar med seg inn på skolen og da kan skape seg en elevidentitet som gir dem muligheten til å være flinke og seriøse på skolen, uten å bli stemplet. Skillet mellom å være med i noe organisert idrett eller ikke er da større enn skillet mellom rangeringen av ulike ungdomsidentiteter eller grupperinger.

De stille elevene, de som ofte blir litt gjemt i timene for oss lærere, kan være stille siden de ikke har kunnskapen som trengs for å være muntlig aktiv, ikke språkkunnskapen som trengs for å forstå, de vil unngå å tape ansikt foran medelever, er redde for å kunne bli stemplet som «nerd» eller redde for å bli ledd av om de svarer feil. Om vi ser dette i lys av elevidentitet og sosiale nettverk som jeg skrev om over, så kan dette vise til at disse stille elevene ikke er trygge på sin egen elevidentitet. Som sagt så hadde guttene i undersøkelsen til Smette (2015) blitt så trygge på hverandre og på seg selv at de turte være de flinke og seriøse på skolen, og de turte å være muntlig aktive da de ikke var like redde for å si noe feil. Så disse stille elevene kan være elever som ikke har de samme sosiale nettverkene og ikke har funnet seg sin elevidentitet og er trygg på denne.

Mange barn og unge er i dag med på mange forskjellige aktiviteter som er voksenstyrte. Det kan være håndball, fotball, dans, turning eller andre aktiviteter der man har en trener eller en voksenperson som styrer. Når barn bruker mesteparten av tiden etter skolen på slike voksenstyrte aktiviteter, så går man glipp av noe av den viktige leken som skjer i frihet og

med andre barn. Dette har mer å si for barn som driver med aktiviteter som er i stor grad individuelle, enn barn som er med i organiserte aktiviteter i felleskap. Nå er det litt uenighet blant forskere om dette er et problem eller ikke, der noe forskning viser at dette langt på veg er en myte, mens et raskt googlesøk viser at det ligger noe i det. (Frønes, s.2016 150). Dette er et spennende tema å knytte opp mot skole, siden det viser at barn må få uttrykke seg fritt, lære seg reglene og normene i samhandling med andre barn.

Idrett og skoleprestasjoner:

Selv om de fleste barn er med i organisert idrett, så merker man et økende frafall når det nærmer seg ungdomsårene og voksenlivet. Selv om disse slutter med den organiserte idretten så velger mange heller og gå over til å trene på treningssentre eller andre uorganiserte aktiviteter. (Seippel, 2005) Men er det sånn at det å være fysisk aktiv faktisk hjelper på skoleprestasjoner? Det er en utbredt oppfatning at elevene har et økt læringsutbytte av fysisk aktivitet, men det er ikke en enighet om det bidrar til bedre skoleprestasjoner.

Kunnskapssenteret har ikke identifisert noen studier som støtter antagelsen om at elever har økt læringsutbytte av fysisk aktivitet i løpet av skoledagen, som for eksempel *Active Smarter kids.* (Lillejord & Johansson, 2017) (Jære, 2018) fant ut i sitt intervensjonsprosjekt som tok for seg 56 skoler i Sogn og Fjordane og fant ut at det var en svak sammenheng mellom fysisk aktivitet i løpet av skoledagen og skoleprestasjoner. Det er forskning som viser en liten korrelasjon mellom det å være fysisk aktivitet i løpet av skoledagen og å forbedre skoleprestasjoner, mens det er noen studier som viser det ikke er noen sammenheng. Men det er ingen studier som viser at fysisk aktivitet kan gjøre skoleprestasjonene noe dårligere. (Seippel mfl. 2016. s, 274-275)

Seippel, Strandbu og Sletten utga en rapport i 2011 der de viste at ungdom som trener i idrettslag får litt bedre karakterer enn de som trener på egenhånd, uorganisert eller ikke trener i det hele tatt. De viser til at den største differansen er mellom de som ikke trener og de som er med i idrettslag på ungdomsskolen:

> «Hele 47 prosent blant ungdomsskoleelevene som trener i idrettslag har et karakternivå som plasserer dem blant tredelen som presenter best, mens en like stor andel blant de inaktive oppgir et lavt prestasjonsnivå. I ungdomsskolen er det videre

> slik at de som trener i idrettslag presterer best…» (Seippel, Strandbu & Strandbu, 2011. s. 103)

Det er en del forskning som støtter opp om rapporten og viser at ungdom som driver med idrett har bedre skoleprestasjoner, ambisjoner om høyere utdanning og oftere gjennomfører høyere utdanning enn de som ikke driver med idrett. (Marsh 1992, Mars and Kleitman 2002, Eccles and Barber 1999, …), gjengitt fra *ungdom og trening av* Seippel, Strandbu & Strandbu (2011) Mens det og er noen studier som viser til at det ikke er noe store korrelasjoner mellom fysisk aktivitet og skoleprestasjoner, som jeg skrev litt over. Men Ingar Mehus (Ingar Mehus i Seippel m/fler, 2016, s. 272) viser her til noe av hva fysisk aktivitet kan gjøre for skoleprestasjoner som igjen kan ha en påvirkning på resultater:

> «det er ikke enighet om hvordan fysisk aktivitet rent konkret bidrar til bedre skoleprestasjoner, men som oftest er det snakk om at en blanding av fysiologiske og psykologiske faktorer bidrar positivt til kognitive prosesser (læring og konsentrasjon). Fysiologiske forklaringer omfatter a) økt blod- og oksygentilførsel til hjernen, b) økt nivå av noradrenalin og endorfiner, og c) økningen av antall nerveceller.» (Seippel mfl, 2016, s. 272).

Dette er altså direkte effekter man vil kunne ha av å være fysisk aktiv, men det finnes også indirekte effekter. Ved det å være fysisk aktiv vil du kunne dempe depresjoner og angst, du vil kunne få bedre selvtillit, du vil kunne skape deg sosiale nettverk og du vil kunne dempe trangen for uro i timene, alle disse tingene vil kunne hjelpe elevene til å bedre skoleprestasjoner.

Det å være med i organisert idrett har en relativ sterk positiv overensstemmelse med skoleprestasjoner, om vi ser bort fra kun den generelle fysisk aktiviteten deltagelsen gir. Elever som deltar i organisert idrett lærer seg å jobbe mot et langsiktig mål, de lærer seg tidlig at de må organisere hverdagen sin effektivt for å rekke skole og idrett. Organisert idrett gir de trening i impulskontroll, planlegging og organisering av målrettet atferd, også kalt *executive functioning*. ((Seippel m/fler, 2016, s. 282). Vi kan også se at det å bli god i idrett krever en konsentrert øving over tid, og at det er dette som gir gode skoleprestasjoner, ikke selve den fysiske aktiviteten i seg selv.

De som faller utenfor

Men hva kan skjer med de som ikke kommer seg inn i idretten? De som faller utenfor. Ungdom som sliter med å bli integrert i utdanning og arbeidsliv er også ofte på utsiden av arenaer for organiserte fritidsaktiviteter. Undersøkelser viser at denne gruppen ungdommer er i stor grad overrepresentert når det gjaldt det å være utsatt for marginalisering, som rusproblematikk, skoleskulk og konflikter med voksensamfunnet. (Aagre, 2016. s, 88) Så ved å bli ekskludert fra utdanning, ved for eksempel å aldri få hjelp til å komme deg inn i flytsonemodellen, eller Vygotskis proksimale utviklingssone, (Aagre, 2016. s, 49) så vil du lettere kunne falle ut av skolesystemet, slite med rus, kriminalitet osv.

Noen andre som også er utsatt for å bli sosialt marginalisert er de som er isolert. De isolerte er de som er ensomme og har lite kontakt med jevnaldrende, vi kan si at de ikke er med i organiserte idretter eller har et sosialt nettverk på skolen. Noe som fører til at de er mer utsatt for mobbing, som igjen kan føre til depressive reaksjoner. Vi ser og at disse ungdommene oftere har foreldre med dårlig økonomi, som igjen fører til at det er vanskeligere for dem å kunne være med i fritidsaktiviteter for å skape sosiale nettverk. Og som skrevet over så ender disse ofte opp til å slite med rus, skoleskulk, kriminalitet osv.

Ungdommer som er aktive i ulike fritidsaktiviteter og har ulike sosiale nettverk har større muligheter til å kunne komme seg ut av miljøer som har verdier og normer som man kanskje ikke støtter lengre, en de som bare er med i dette ene miljøet. Om det ene miljøet du har vært medlem av starter å falle mot alkohol, festing, røyking og lignende, mens du har et tankesett med verdier og normer som ikke sammenfaller med dette, vil du da ikke kunne komme deg ut av dette miljøet uten å ha stor sjanse for å bli isolert. I motsetning til de som har mulighet til å trekke seg ut av det miljøet og inn i for eksempel et fotballag der de har verdier og normer som passer ditt tankesett. (Aagre, 2016. s, 99-100)

Kriminalitet

«Ungdomskriminalitet er nært knyttet til atferdsproblemer og marginalisering, to forhold som igjen henger sammen. Bildet av den typiske kriminelle er en ung mann med sosiale problemer og ofte en problematisk familiebakgrunn.» (Frønes, 2016. s, 169). Risikosonen for å havne utenfor og ende opp som kriminell er størst hos barn med foreldre som har lav utdanning og som er utenfor yrkeslivet. Vi ser at de elevene som har veldig dårlige karakterer og som ofte faller ifra før videregående har en stor sannsynlighet for å ha vært i kontakt med politiet i ungdomstiden. De som tidligere har vært skoletaperne og fått seg jobb på gulvet i bedrift, faller nå ut fra skolen uten å komme inn i jobb og kommer inn i sosialiseringsarena som er svært uheldig for dem. Der er det en subkultur som har koder og idealer som ikke passer inn i det norske samfunnet, som gjør at det blir en enda lengre vei tilbake til «det normale», der man får seg utdanning og jobb, og kommer seg ut av det kriminelle og ofte rus. (Frønes, 2016. s, 171)

Som jeg har skrevet om tidligere så snakker Bourdieu om at foreldrenes kulturelle kapital. I utgangspunktet så står vi alle sammen med alle muligheter, men vi er preget av vår og foreldrene våre sin bakgrunn. Det å lykkes i utdanningssystemet er preget av mange forhold, og mange av dem er preget av våre foreldres kulturelle kapital. Det ser vi i mange av de som er i risikosonen, der er det ofte barn av foreldre som ikke fullførte skolen, som har hatt en problematisk oppvekst og som har hatt et hardt liv. Hadde disse barna i risikosonene kommet seg ut av de miljøene de har vært i, og fått seg sosiale nettverk i skole og i idrett, så kunne dette hjulpet flere ut av disse unge menneskene i risikosonene. Det å få inn andre verdier, normer og hatt mennesker rundt seg som bryr seg, som i et fotballag, ville kunne bidratt til å få unge mennesker på riktig spor.

Ungdata-undersøkelsen viser at ungdom som er med i et organisert idrettslag «har også et sunnere kosthold, de røyker mindre, færre drikker alkohol, og færre har prøvd hasj eller marihuana.» enn de som ikke er med. (Fredheim, 2017)

Overvekt

Det å bli ekskludert fra idretten kan føre til overvekt og dårlig fysisk form, om man ikke velger å ikke være aktiv utenfor ved treningssenter eller uorganisert idrett. Dersom dette er

tilfelle så viser helsedirektoratet (2010) til at dette kan føre til sosial stigmatisering og det kan ha stor betydning for helsen både i ungdomsårene, men også senere i livet. Studiene viser at barn assosierer overvekt med dårlig sosial fungering, dårlige skoleprestasjoner, dårligere helse, usunt kosthold og dårlig fysisk form. Ifølge en undersøkelse det vises til så har 36% av guttene og 34% av jentene som er overvektig sagt at de blir utsatt for vektrelatert erting og mobbing. Dette kan føre til et dårligere selvbilde, vanskeligere å være med i aktivitet og vanskeligere å prestere på skolen. Det er også klinisk observert at overvektige barn scorer høyere på trøtthet, noe som igjen også vil kunne påvirke skoleprestasjoner.

Avslutning

Det er skrevet mye om hva idrett kan bety for barn og ungdoms skolehverdag. Det er likevel ikke lett å finne en klar og entydig sammenheng som viser hvor mye idretten betyr for integrering og inkludering, for utvikling av identitet, for følelse av tilhørighet og for skoleprestasjoner. Det er mye som tyder på at det er en sammenheng mellom deltakelse i organisert idrett og det å ha en god skolehverdag. Samtidig er det et spørsmål om hva som er årsak og hva som er virkning. Er det slik at deltakelse i idrett gir en god skolehverdag, eller er det slik at de som har det godt på skolen er mer tilbøyelig til å delta i organisert idrett?

Litteraturliste:

Aagre, W. (2016). *Ungdomskunnskap - hverdagslivets kulturelle former.* Bergen: Fagbokforlaget.

Andersen, S., & Helweg-Larsen, K. (2008). *Børns fysiske aktiviteter i skole og fritid. Er socialt udsatte børn fysiske inaktive og har det bedydning for deres helbred og trivsel.* Syddansk universitet.

Arnesen, A.-L. (2004). *Det pedagogiske nærvær - inkluderende i møte med elevmangfold.* Oslo: Abstrakt Forlag As.

Aspvik, N. P., & Ingebrigtsen, J. E. (2010). *Barns idrettsdeltagelse i Norge - litteraturstudie av barn i idretten.* Trondheim: NTNU samfunnsforskning AS.

Barsnes, E. (2018, 01 25). *Idrett - en viktig integreringsarena.* Hentet fra fotball.no: https://www.fotball.no/kretser/hordaland/samfunns--og-verdiarbeid/artikler/2018/idrett---en-viktig-integreringsarena/

Bufdir. (2017). *Oppvekstrapporten 2017 økte forskjeller - gjør det noe?* Bufdir. Hentet 05 19, 2019 fra https://www.bufdir.no/PageFiles/32639/Oppvekstrapporten_2017.pdf

Bæck, U.-D. K. (2011). Om sosiale prestasjonsforskjeller i skolen og den sosiale konstruksjonen av intelligente barn. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, ss. 412-423.

Ekren, R. (2014, 12 09). *Sosial reproduksjon av utdanning?* Hentet fra ssb.no: https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/sosial-reproduksjon-av-utdanning

Ertesvåg, F., Hagen, A., & Hansen, F. (2016, 02 11). *Klasseskille i barneidretten. Familier bruker flere hundre tusen på ski i året.* Hentet fra Vg: https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Lw3pp/klasseskille-i-barneidretten-familier-bruker-flere-hundre-tusen-paa-ski-i-aaret

Fredheim, G. O. (2017, 08 17). Ny undersøkelse: Ungdom får bedre livskvalitet med organisert idrett. idrettsforbundet. Hentet 05 18, 2019 fra https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/ny-undersokelse-ungdom-far-bedre-livskvalitet-med-organisert-idrett/

Frønes, I. (2016). *Moderne barndom.* Oslo: Cappelen damm as.

Idrettsforbundet. (u.d.). *Økonomi som barriere.* Hentet fra idrettsforbundet.no: https://www.idrettsforbundet.no/tema/okonomi-som-barriere/

Jacobsen, S. E. (2018, 11 15). *Vi er i ferd med å få et klasseskille i idretten.* Hentet fra Forskning.no: https://forskning.no/barn-og-ungdom-sport/vi-er-i-ferd-med-a-fa-et-klasseskille-i-idretten/1260100

Jesson, J., Matheson, L., & Lacey, F. M. (2011). *Doing Your Literature Review: Traditional And Systematic Techniques.* London: Sage.

Jære, L. (2018, 03 08). *Kan bli flinkere på skolen av mer fysisk aktivitet.* Hentet fra nih.no: https://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyheter/2018/mars/kan-bli-flinkere-pa-skolen-av-mer-fysisk-aktivitet/

Kjellemyr, I. (2015). *Vinner i idrett - vinner i skolen?En studie om hvordan unges deltakelse i idrett påvirker deres skoledeltagelse.* Høgskolen i Telemark. Hentet 05 10, 2019 fra https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2438642/2015master10092015.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Krange, O., & Strandbu, Å. (16/2004). *Ungdom, idrett og friluftsliv -skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002.* Oslo: Nova. Hentet 05 17, 2019 fra https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/38555883/518_1.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1558403438&Signature=39QS7eT2vrgbKl%2BYPh8iLK

e9gkQ%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DUngdom_idrett_og_friluftsliv_Skillelin

Kulturdepartementet. (2011-2012). *Den norske idrettsmodellen. Meld.st. 26.* Hentet 05 18, 2019 fra https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf

Lillejord, S., & Johansson, L. (2017, 01 08). *Effekten av fysisk aktivitet i skolen - mange uavklarte spørsmål.* Hentet fra utdanningsnytt.no: https://www.utdanningsnytt.no/bedre-skole/debatt/2017/effekten-av-fysisk-aktivitet-i-skolen--mange-uavklarte-sporsmal/

Litteraturstudie som metode (2018). [Film]. Hentet fra https://www.youtube.com/watch?v=KF3PtpaDsm8

Lunde, H. (2017, 03 27). *Hva koster det å spille fotball? En rapport om kostnader ved å delta på aldersbestemte fotball-lag.* Hentet 05 18, 2019 fra Fotball.no: https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/2017/hva-koster-det-a-spille-fotball-i-norge/

Mcleod, S. (2018). *Maslow's hierarchy of needs.* Hentet fra simplypsychology.org: https://www.simplypsychology.org/maslow.html

Safari, M. C. (2016). *Sammenhengen mellom organisert idrettsdeltakelse, opplevd tilhørighet og psykologisk distress blant norske ungdommer: En ett-års oppfølgingstudie.* Universitetet i Agder.

Sandbæk, M. (2008). *Barns levekår - Familiens inntekt og barns levekår over tid. Rapport nr. 7.* Oslo: Nova. Hentet 05 16, 2019 fra http://ungdata.no/asset/3379/1/3379_1.pdf

Seippel, Ø. (2005). *"Orker ikke, gidder ikke, passer ikke? om frafallet i norsk idrett.* Oslo. Hentet 05 18, 2019 fra http://www.seippel.no/ISF_OrkerIkkeGidderIkke.pdf

Seippel, Ø., Sisjord, M. K., & Strandbu, Å. (2016). *Ungdom og idrett.* Oslo: Cappelen damm as.

Seippel, Ø., Strandbu, Å., & Sletten, M. A. (2011). *Ungdom og trening - endring over tid og sosiale skillelinjer.* Oslo: Nova.

Seippel, Ø., Strandbu, Å., & Sletten, M. A. (3/2011). *Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer.* Nova. Hentet 05 17, 2019 fra http://www.nova.no/asset/4536/1/4536_1.pdf

Solenes, O., & Strandbu, Å. (2007). *"Beckham gikk ikke mye langrenn": kontroverser om idrett, før og nå. I Strandbu, Å & Øia, T. (red), Ung i Norge: Skole, fritid og ungdomskultur. (s, 159-176).* Oslo: Cappelens Forlag AS.

Strandbu, Å., & Bakken, A. (2/2007). *Aktiv Oslo-ungdom: En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn.* Oslo: Nova. Hentet 05 17, 2019 fra http://ungdata.no/asset/2546/1/2546_1.pdf

Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. *Norsk sosiologisk tidsskrift*(02). doi:10.18261

Sørdal, K. (2017, 09 20). *Dette koster barneidrett.* Hentet fra Dinside: https://www.dinside.no/fritid/den-dyreste-klubben-tar-4100-kroner-for-fotballtrening-for-barn-mens-den-billigste-tar-1075-kroner/68648260

Utdanningsdirektoratet. (u.d.). oppl. l. § 1-2 og læreplanverkets generelle del LK 06. Hentet fra https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/fastsatte_lareplaner_for_kunnskapsloeftet/prinspipper_lk06_nn.pdf

NTNU

Kunnskap for en bedre verden